

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.757/2017/20. szám

A Szegedi Ítéltábla (**pártfogó ügyvéd neve**) pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda(ügyintéző ügyvéd: dr. Béres B. István ügyvéd) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. május 31. napján kelt 10.P.21.642/2016/31. számú ítélete ellen a felperes 33. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja az alábbiak szerint:

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 10 000 (tízezer) Ft-ra leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy az állami adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 9746 (kilencezer-hétszáznegyvenhat) Ft elsőfokú illetéket, míg a további 9747 (kilencezer-hétszáznegyvenhét) Ft elsőfokú illetéket az állam viseli.

Megállapítja, hogy a felperes képviselőjét az elsőfokú eljárásban ellátó pártfogó ügyvéd díját 50 %-ban az alperes, 50 %-ban az állam viseli.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 5000 (ötezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy az állami adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 12 995 (tizenkétezer-kilencszázkilencvenöt) Ft másodfokú eljárási illetéket, míg az ezt meghaladóan feljegyzett 12 996 (tizenkettőezer-kilencszázkilencvenhat) Ft másodfokú eljárási illetéket az állam viseli.

Megállapítja, hogy a felperes képviselőjét a másodfokú eljárásban ellátó pártfogó ügyvéd díját 50 %-ban az alperes, 50 %-ban az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, az **(alperes neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) mint hitelező, a felperes édesanyja, néhai **(néhai neve)** mint adós, valamint a felperes mint adóstárs 2008. július 16. napján **(kölcsönszerződés száma)** számmal jelölt, változó kamatozású, deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 250 000 Ft kölcsönösszeget folyósított a felperes édesanyjának a VW Passat típusú gépjármű megvásárlása céljából. A felek a kölcsön devizanemét svájci frankban, az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 16,20 %-ban, a referenciakamatot 360 napos alapon számított, a Reuters Monitoron közzétett 6 hónapos CHF LIBOR kamatban határozták meg. A szerződéskötés időpontjában a CHF fentiek szerinti 6 hónapos LIBOR kamata 2,9517 %, a forintra irányadó pénzpiaci kamat (HUF 6 havi BUBOR) 8,62 %, a szerződésben alkalmazott kamatfelár 13,2483 % volt. A felperes illetve jogelődje a kölcsön törlesztéseként összesen 4 229 834 Ft-ot teljesített az alperesnek.

A felperes keresetében - a szerződés érvénytelenségére alapítottn - 324 894 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresete indokolásaként - egyebek között - előadta, hogy nem terheli árfolyam-különbözet fizetésének kötelezettsége, mivel az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást.

Az alperes elsődleges ellenkérelmében a per megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy a felperes keresete nem felel meg a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) 37. és 37/A. §-ában foglaltaknak, míg érdemi védekezése a kereset elutasítására irányult. Hangsúlyozta, a felperes és jogelődje megfelelő tájékoztatást kaptak az ügylet árfolyamkockázatáról.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 38 100 Ft perköltséget. Megállapította, hogy 107 300 Ft eljárási illeték az állam terhén marad. Alaptalannak találta a per megszüntetésre irányuló kérelmet, nem fogadta el ugyanakkor a felperes árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányával kapcsolatos érvelését. Részletesen kifejtett indokai szerint ugyanis a felperes számára a szerződés részét képező általános szerződési feltételek rendelkezéseiből egyértelműen felismerhető volt, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, amely kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Jogorvoslati kérelmében az elsőfokú ítélet árfolyamkockázatról való tájékoztatás körében kifejtett álláspontját támadta.

A Szegedi Ítéltábla a 2018. február 14. napján kelt Pf.II.20.757/2017/10. számú közbenső ítéletével megállapította a tényállásban írt kölcsönszerződés érvénytelenségét, és az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést a közbenső ítélet meghozataláig terjedő időre hatályossá nyilvánította.

A felperes marasztalási keresete **alaptalan**.

A jelen perben alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 237. § (2) bekezdése értelmében ha a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja, rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről. Ilyen esetben a bíróság a hatályossá nyilvánítással voltaképpen elismeri a bekövetkezett tényhelyzetet, és ex nunc hatállyal, azaz a jövőre nézve

rendezi a felek jogviszonyát, amennyiben rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül álló szolgáltatás ellenértékének az elszámolásáról (1/2010. PK vélemény 6. ponthoz fűzött indokolás). Az elszámolás során az érvénytelenség elsődleges jogkövetkezményét kell kiindulópontnak tekinteni, azaz hogy érvénytelen szerződésre jogosultságot alapítani és a szerződés teljesítését követelni nem lehet. Ebből következően az érvénytelen szerződés hatályossá nyilvánításához kapcsolódó elszámolás során a bíróságnak teljes egészében figyelmen kívül kell hagynia az érvénytelen szerződés valamennyi rendelkezését, és kizárólag azt kell vizsgálnia, hogy melyik fél ténylegesen milyen szolgáltatáshoz jutott hozzá az érvénytelen szerződés alapján. Ha a kapott szolgáltatások természetben visszaadhatók, ezek visszaadására kötelezi a feleket, ha viszont ez nem lehetséges, azt vizsgálja, hogy történt-e valamelyik fél részéről olyan szolgáltatás, amelyikkel szemben nem áll megfelelő ellenszolgáltatás. Ennek elbírálása során azonban nem az érvénytelen szerződés rendelkezéseit veszi alapul, hiszen ha ezt tenné, egyrészt nem érvényesülne az érvénytelenségnek az az elsődleges jogkövetkezménye, amely szerint érvénytelen szerződésre jogosultságot alapítani és a szerződés teljesítését követelni nem lehet, másrészt a hatályossá nyilvánítás az esetek többségében lényegében a szerződés érvényessé nyilvánítását jelentené, de az érvénytelenségi ok kiküszöbölése nélkül. Nem fogadható el olyan megoldás sem, hogy a bíróság „válogasson” a szerződési feltételek között, és tetszése szerint döntsön arról, hogy melyik feltételt alkalmazza az elszámolás során, és melyiket hagyja figyelmen kívül. Kiemelendő, hogy a deviza alapú kölcsönszerződések kirovó és lerovó pénznemre vonatkozó feltételei éppúgy a felek megállapodásának részét képezik, mint a szerződés egyéb kikötései, ezért ha az egész szerződés érvénytelen, a pénznemmel kapcsolatos kikötések osztják a többi feltétel jogi sorsát, azokra követelés, elszámolási igény éppúgy nem alapozható, mint a szerződés egyéb rendelkezéseire, akkor sem, ha a bíróság a szerződést az ítélethozatalig hatályossá nyilvánítja.

A 2/2010. PK vélemény és az 1959-es Ptk. szellemiségét is szem előtt tartva az érvénytelen szerződés hatályossá nyilvánítása lényegét tekintve az érvénytelenség 2013. év V. törvény (Ptk.) 6:113. § (1) bekezdésében szabályozott jogkövetkezményének (az alaptalan gazdagodás pénzbeni megtérítése) feleltethető meg, következésképpen azt jelenti, hogy a bíróság az érvénytelen szerződés tartalmától függetlenül határozza meg az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékét akként, hogy ezzel megszüntesse az irreverzibilis szolgáltatáshoz jutó fél jogalap nélküli gazdagodását. Az ellenérték összegének megállapítása során nem a felek érvénytelen megállapodását, hanem a piaci viszonyokat veszi alapul. A perbeli kölcsönszerződés tekintetében ez azt jelenti, hogy a felperes a részére forintban folyósított kölcsön tőkeösszegének visszafizetésén túl köteles megtéríteni a kölcsönösszeg használatának ellenértékét, hiszen a kapott kölcsönt az annak folyósítása és visszafizetése közötti időszakban - a szerződés érvénytelensége folytán - jogalap nélkül használta. Amivel jogalap nélkül gazdagodott, az az alperestől kapott tőke összegén túl ennek a tőkének az ún. egyenértéki kamata, amely azt az ügyleti kamatot jelenti, amely mellett a szerződéskötés időpontjában - a kölcsönfelvétel célját, futamidejét, és egyéb feltételeit is figyelembe véve - a felperesek felvehettek volna forint alapú kölcsönt. Az ítéltábla előtt Pf.II.20.453/2017 szám alatt folyamatban lévő perben beszerzett, és a jelen per anyagává tett igazságügyi szakértői véleményből megállapíthatóan a perbeli kölcsönszerződés megkötésének időpontjában a pénzintézetek által nyújtott szabadfelhasználású, vagy autóvásárlás céljára biztosított forint alapú kölcsönök többnyire változó kamatozású ügyletek voltak, amelyekben az ügyleti kamat a forint pénzpiaci kamatából (általában a hathavi BUBOR-ból) mint referenciakamatból és az ún. kamatfelárból tevődött össze. A kamatfelár a deviza alapú és a forint alapú kölcsönök esetén adott időpontban nem mutatott számottevő eltérést az egyes pénzintézetek kínálatában.

Mindebből következően az érvénytelen kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítása keretében elvégzendő elszámolás során a tartozás tőkeösszegének a ténylegesen folyósított forintösszeget kell tekinteni, ügyleti kamatként pedig a szerződésben kikötött kamatfelár alapulvételével megállapított piaci forintkamatot kell alkalmazni. Ha a kamatfelár mértékét a szerződésben a felek kifejezetten nem rögzítették, a kamatfelárat akként kell megállapítani, hogy a szerződéskötéskor meghatározott ügyleti kamatból ki kell vonni a szerződéskötés napján a szerződésben kiírt pénznemben meghatározott devizanemre irányadó pénzüpi kamat mértéket. Az így képzett kamatfelárat kell hozzáadni a szerződéskötés napján a forintba irányadó pénzüpi kamat (HUF BUBOR) mértékéhez (Emlékeztető a civilisztikai kollégiumvezetők 2015. november 9 - 10. napján a Magyar Igazságügyi Akadémián tartott országos értekezletéről II.1. - Közzétéve: Kúriai Döntések 2016. évi 1. szám 111-127. old.). A továbbiakban az adós által teljesített összegeket az 1959-es Ptk. 293. §-ában foglaltaknak megfelelően kell elszámolni, azaz elsősorban az egyes teljesítések időpontjában fennálló kamattartozásra, a fennmaradó összeget pedig a tőketartozásra.

A fenti szempontokat alapul véve az ítéltábla felhívására az alperes az elszámolást kimunkálta. Miután a szerződésben nem került rögzítésre, meghatározta a fentiek figyelembevételével a kamatfelárat (13,2483 %), a szerződéskötés időpontjában a forint havi BUBOR kamatát (8,62 %), s ennek eredményeként a felperest a szerződés hatályossá nyilvánítása folytán terhelő induló kamat mértékét (21,8683 %), amelyet a BUBOR kamat változásának függvényében módosított, gyakorlatilag folyamatosan csökkentve azt. Ennek alapján a felperes 4 229 834 Ft teljesítéséből 2 070 887 Ft-ot tőkére, 1 959 688 Ft-ot ügyleti kamatra, 3913 Ft-ot késedelmi kamatra, 195 346 Ft-ot egyéb díjra és költségre számolt el, ehhez képest a felperest terhelő tartozás összegét a közbenső ítélet meghozatalának időpontjára vetítve 326 539 Ft-ban határozta meg.

A felperes észrevételében az elszámolást vitatta, előadva, nem tudja megállapítani, hogy az alperes miért és mennyit számolt el tőkére, kamatra, késedelmi kamatra, valamint egyéb díjakra és költségekre, egyebekben fenntartotta az elsőfokú eljárásban már előterjesztett elszámolását. Nem vonható kétségbe, hogy az alperes által elkészített elszámolás laikus számára nem könnyen követhető, önmagában azonban a felperes észrevételében előadottak annak érdemi vitatására nem alkalmasak. Tény, hogy a referenciakamat folyamatos változása és a felperes részletekben történő teljesítése következtében az elszámolás egy összetett matematikai számítás elvégzését tette szükségessé. Az alperes által tételeken levezetett számítás azonban minden olyan adatot tartalmaz, amelyek alapján annak helyessége ellenőrizhető. Tételeken rögzíti ugyanis a kölcsön összegét, a folyósítás időpontját, a kamatfelárat, a referenciakamatot és annak változásait, az induló ügyleti kamatot, a kamatláb változásainak mértékét és időpontját, a felperes teljesítéseinek időpontját és összegét. Ennek alapvető oka, hogy a végeredmény eltér a felperes számításától az, hogy a felperes nem a fent részletezettek szerinti kamatmértékekkel számolt. Megjegyzendő továbbá, hogy a közbenső ítélet meghozatalát követően az ítéltábla erre irányuló felhívására a felperes nem kérte szakértő kirendelését. Az alperes által kimunkált számítás ezért az ítéltábla ítélezése alapjául elfogadta az alábbi korrekcióval. Az alperes elszámolásában szereplő 3913 Ft késedelmi kamat, 195 346 Ft egyéb díj és költség az érvénytelen szerződés rendelkezései alapján kerültek felszámításra, az érvénytelen szerződés rendelkezései azonban nem kötik a feleket. A fentebb indokoltak szerint a szerződés hatályossá nyilvánításának eredményeként a felperest a kölcsön forintösszege, valamint a fentiekben meghatározott mértékű kamat fizetésének kötelezettsége terheli, amely összesen 4 357 114 Ft (16/A/4). A felperes teljesítése 4 229 834 Ft volt, ennek megfelelően a szerződés hatályossá nyilvánításának időpontjában fennálló tartozásának összege 127 280 Ft.

Mindezek alapján - az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtettektől eltérő indokok alapján - a felperes marasztalásra irányuló keresete alaptalan, ugyanakkor erre irányuló viszontkereset hiányában az ítéletábra a felperes alperes javára történő marasztalásáról sem dönthetett (Pp. 215. §).

Miután a felperes keresete annak jogalapját tekintve eredményesnek, a marasztalási igényt illetően azonban alaptalannak bizonyult, az ítéletábra a felek pernyertességének, pervesztességének mértékét fele-fele arányúnak ítélte, s ennek megfelelően rendelkezett a feljegyzett eljárási illeték, az alperest ügyvédi munkadíj címén megillető perköltség és a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése, 84. § (1) bekezdés a) és b) pontja, a 32/2003 (VIII. 22.) IM r. 3. § (2), (5) bekezdése és 4/A. §-a, továbbá a 6/1986 (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet elutasító rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg az eljárási illeték és a perköltség viselését illetően az elsőfokú ítéletet a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta.

A másodfokú eljárási illeték, perköltség és pártfogó ügyvédi díj viseléséről az elsőfokú eljárásra vonatkozóan megjelölt indokok alapján döntött.

S z e g e d , 2018. június 6.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
ábrabíró

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA **Pf.II.20.757/2017/10. szám**

A Szegedi Ítéletábra (**pártfogó ügyvéd neve**) pártfogó ügyvéd (6500 Baja, Arany János u. 2.) által képviselt **Kádas-Tar Miklós** 6500 Baja, Kálmán király u. 18. szám alatti lakos felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Béres B. István ügyvéd, 1061 Budapest, Andrassy út 10. III.) által képviselt **Erste Bank Hungary Zrt.** 1138 Budapest, Népfürdő u. 24-26. szám alatti székhelyű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. május 31. napján kelt 10.P.21.642/2016/31. számú ítélete ellen a felperes 33. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

Megállapítja, hogy a peres felek között 2008. július 16. napján létrejött kölcsönszerződés érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést a jelen közbenső ítélet meghozataláig terjedő időre hatályossá nyilvánítja.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, az **(alperes neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) mint hitelező és a felperes édesanyja, néhai **(néhai neve)** mint adós, valamint a felperes mint adóstárs 2008. július 16. napján **(kölcsönszerződés száma)** számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 250 000 Ft kölcsönösszeget folyósított a felperes édesanyjának a VW Passat típusú gépjármű megvásárlása céljából. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét forintban, a futamidőt (90 hónap), az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét (16,20 %) és a teljes hiteldíjmutatót (17,46 %). A kölcsön devizanemét svájci frankban határozták meg. A szerződés 7. pontja szerint „a törlesztő részletek, a hitel ügyleti kamatlába és az induló teljes hiteldíjmutató a hitelező általános szerződési feltételeiben meghatározott módon változhatnak, amit az adós a jelen okirat aláírásával az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásként tudomásul vett”.

A szerződés 10. pontjában rögzített nyilatkozatukkal a felperes és néhai édesanyja kijelentették, hogy a szerződést, valamint az annak elválaszthatatlan mellékletét képező gépjármű adásvételi szerződést és számlát, az **(alperes neve)**. Üzletszabályzatát (a továbbiakban: Üsz.) és a Hitelszerződésekre vonatkozó Általános Szerződési Feltételeit (a továbbiakban: ÁSZF) elolvasták, a benne foglaltakat megértették, és mint akaratukkal mindenben megegyezőt írták alá, a hitel esetleges árfolyamkockázatáról szóló tájékoztatást megértették és tudomásul vették.

Az ÁSZF 4.1.1. pontja szerint „a hitel összege euróban, svájci frankban vagy magyar forintban kerül meghatározásra, azonban a folyósítás és a hitel visszafizetése (törlesztése) minden esetben magyar forintban történik. Az euróban vagy a svájci frankban meghatározott hitel (a továbbiakban együtt: Deviza Alapú Hitel) forintban kifejezett összege, devizaneme (a továbbiakban: Devizanem) és futamideje a Hitelszerződésben kerül rögzítésre.”.

A 4.1.2. pont értelmében „A Deviza Alapú Hitel forintban kifejezett összege - a hitel Devizanemének megfelelően - az ERSTE BANK Nyrt. által közzétett, a Hitelszerződés hatálybalépése napján érvényes hivatalos HUT/Devizanem számlakonverziós deviza vételi árfolyam (a továbbiakban: Bázis Devizaárfolyam) alapján kerül meghatározásra.”

A 4.1.3. és a 4.1.4. pontban szereplő rendelkezések a törlesztő részletek meghatározásának matematikai képletét rögzítik, a 4.2. pont a kölcsön kamatára, annak számítására, a 4.3. pont az ügyleti kamatláb és a törlesztő részletek változására, a 4.4. pont pedig a mindenkor fennálló tőketartozás kiszámításának módjára vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.

A felek az Üsz. 10.2. pontjában kikötötték - egyebek között - a szerződés érvényességével kapcsolatos jogvitáik eldöntésére a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett Szervezett Állandó Választottbíróóság eljárását, míg a 10.3. pontban a választottbíróóság döntésének való alávetés adós általi kizárásának esetére, továbbá arra az esetre, ha a választottbíróóságnak nincs hatásköre, a Pesti Központi Kerületi Bíróság illetve a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességét kötötték ki - hatáskörtől függően - jogvitáik elbírálására.

A felperes keresetében - a szerződés érvénytelenségére alapítottn - 324 894 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresete indokolásaként előadta, nem terheli árfolyam-különbözet fizetésének a kötelezettsége, mivel az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást. Hivatkozott továbbá arra, hogy az alperes megsértette a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 13. § (1) bekezdésében, 70. §-ában és 78. §-ában írtakat, mert nem vizsgálta megfelelően a hitelképességét. Utalt ezen túl a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205/B. § (1) bekezdésében foglaltakra, valamint az ÁSZF 4.1.3. pontjában írt rendelkezés mint tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelenségére.

Kérte annak megállapítását, hogy a 2014. évi XXXVIII törvény (DH1 tv.) szerint tisztességtelennek ítélt költségek felszámítása, illetve a számlájának azokkal való megterhelése eredményezte a fizetése képtelenségét, továbbá hogy az alperes „tisztességtelen követelése”, és a törlesztő részlet havi 8000 Ft-ra történő felemelése miatt volt képtelen a teljesítésre, és keletkezett a felmondásra okot adó lejárt tartozása. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte az általa levezetett elszámolás szerint.

Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy a felperes keresete nem felel meg a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) 36. § és 37/A-ában foglaltaknak. Érdemi védekezése a kereset elutasítására irányult. Hangsúlyozta, a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, az ÁSZF 4. pontjának általa megjelölt rendelkezései alapján a felperes a kölcsönnyújtás feltételeiről tudott, a szerződésben rögzítettek szerint az ÁSZF tartalmát megismerte, azt magára nézve kötelezően alkalmazandónak ismerte el, és nyilatkozott az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tudomásul vételéről is.

Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonhatósága körében elévülésre hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 38 100 Ft perköltséget. Megállapította, hogy 107 300 Ft eljárási illeték az állam terhén marad.

Alaptalannak találta a permegszüntetésre irányuló ellenkérelmet, a felperes 21. sorszámú előkészítő iratában szereplő, a Hpt. 13. § (1) bekezdésébe, 70. és 78. §-ába ütközésre alapított érvénytelenséggel kapcsolatos keresetváltoztatást pedig mint meg nem engedett figyelmen hagyta. A felperes tényállásban ismertetett tartalmú megállapítási kereseteit a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában írt eljárásjogi feltételeinek hiányában érdemben nem vizsgálta. Ugyancsak alaptalannak ítélte az alperes elévülési kifogását. Érdemi álláspontja szerint az ÁSZF-ben foglalt rendelkezések nem minősülnek a szokásos szerződéses gyakorlattól eltérőnek, ezért azok az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt feltételek megvalósulása hiányában is a szerződés részévé váltak. Kifejtette, az ÁSZF 2. oldalán rögzített szövegrész alapján a felperes számára egyértelműen felismerhető volt, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, amely kizárólag őt terheli, és az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Rámutatott, ha a felperes az őt terhelő együttműködési kötelezettsége körében kellő körültekintéssel tanulmányozza, elolvassa a szerződést, egyértelművé válik számára a kölcsönszerződés kockázata. Kiemelte, maga a felperes adta elő, tudomása volt arról, hogy lehetőség van forintalapú hitel felvételére, ez azonban kétszer akkora kamatterhet jelentett, ezért választotta a deviza alapú konstrukciót. Utalt arra is, az alperes képviselőjében eljáró kereskedő alkalmazottja a konkrét ügyletkötésre visszaemlékezni nem tudott ugyan, azonban vallomásából kitűnően tájékoztatta az ügyfeleket arról, hogy a havi törlesztő részlet a deviza árfolyam miatt ingadozó lehet, és az ÁSZF tartalmát a kölcsönszerződés aláírását megelőzően megismertette az ügyfelekkel.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Tévesnek minősítette az elsőfokú bíróságnak az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatban elfoglalt álláspontját. Hangsúlyozta, a deviza alapú kölcsönöknek a szerződéskötés időpontjában csupán az előnyei illetve vélt előnyei voltak ismertek, a médiában a pénzintézetek folyamatos hirdetésekkel a lakosságot megtévesztették, és rávették e hitelek felvételére. A kockázatokról azonban sem a hirdetésekben, sem a gazdasági pénzügyi életben, sem pedig a gyakorlatban nem esett szó. Érvelése szerint önmagában az, hogy a deviza alapú hitelt választotta, nem bizonyítja, hogy annak kockázatával tisztában volt. Utalt arra, a Bankszövetség 2006. január 26-i tájékoztatója alapján sem lehetett következtetést levonni a deviza alapú hitelek kockázatáról. Előadta, a kölcsön felvételekor a forintot az árfolyam-ingadozástól az MNB-nél alkalmazott árfolyamsáv is védte, amely mindössze 10 % mozgást tett lehetővé. Kiemelte, **(személy neve)** vallomása szerint tájékoztatást nyújtott a törlesztő részletek árfolyam-ingadozás miatti változásának lehetőségéről, azonban a tanú maga sem állította, hogy annak mértékéről szó volt. Hivatkozott arra, a szerződés 7. pontja utal ugyan az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tudomásul vételére, ez azonban önmagában még nem teszi egyértelművé sem az árfolyamváltozást, sem a kockázatvállalás tartalmát.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Változatlan álláspontja szerint az általa megjelölt üzletszabályzati rendelkezésekre tekintettel tájékoztatási kötelezettségét teljesítette, a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy ettől eltérő tájékoztatást kapott. Kiemelte, ha a felperes számára e rendelkezések nem voltak egyértelműek, együttműködési kötelezettsége körében erről tájékoztatást kellett volna kérnie.

A fellebbezés a kereset jogalapját érintően megalapozott.

Az ítélet tábla előrebocsátja, észlelte, hogy a szerződés részét képező Üsz. 10.2 és 10.3. pontja választottbírói kikötést illetve annak alkalmazhatósága hiányában alávetési kikötést tartalmaz, ezért az ítélet táblának mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, eljárhatott-e a perben az elsőfokú bíróság. A jelen ügyben alkalmazandó 1959-es Ptk. 7. § (1) bekezdése értelmében a törvényben biztosított jogok érvényesítése bírósági útra tartozik. Ez alól teremt kivételt a (2) bekezdés, amely szerint a bírósági peres eljárás helyett a felek az ott meghatározott feltételek esetén választottbírói eljárást köthetnek ki. Az Üsz. 10.2. és 10.3. pontjában szereplő választottbírói és alávetési kikötés egyaránt az 1959-es Ptk. 205/A. § (1) bekezdése szerinti általános szerződési feltételnek minősül. A bírói gyakorlat szerint a választottbírói kikötés a szokásostól eltérő rendelkezés (EBH2003. 875), ezért ahhoz, hogy a fogyasztói szerződés részévé váljon, az 1959-es Ptk. 205/B. §-ának bekezdésére figyelemmel elengedhetetlen, hogy a fogyasztó azt az eltérésre a figyelmét felhívó tájékoztatás ismeretében kifejezetten elfogadja. Az általános szerződési feltételek ilyen rendelkezései csak akkor válhatnak a szerződés részévé, ha a figyelemfelhívás megfelelő módon (pl. aláhúzással, eltérő nyomtatással, külön kifejezett közléssel) megtörtént, vagy ennek hiányában is, ha ezeket a feltételeket a másik fél kifejezetten elfogadta (GK. 37. szám 2. pont indoklás). A jelen szerződés esetében a fenti feltételek egyike sem valósult meg, következésképp a választottbírói kikötés nem vált a szerződés részévé.

A választottbírói kikötés alkalmazhatóságának hiányában az eljáró bíróság illetékességére az alávetési kikötés az irányadó. A felek által kikötött bíróság az alperes székhelye szerinti bíróság, amelynek illetékességére vonatkozó kikötés a 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 5.a. pontja alapján a fogyasztó erre való hivatkozása esetén tisztességtelen kikötésnek minősül. A felperes az ítélet tábla felhívására akként nyilatkozott, hivatkozni kíván az alávetési kikötés tisztességtelenségére, következésképp annak alkalmazására az 1959-es Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján nem kerülhetett sor. Minderre figyelemmel nem volt akadálya az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának.

Az ítéletábra nem osztja az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, miszerint a felperes megfelelő tájékoztatást kapott az alperestől az ügylet árfolyamkockázatára vonatkozóan.

A Kúria 2/2014. PJE határozatának 1. pontja értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége - figyelemmel az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra - csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Az 1959-es Ptk. hivatkozott rendelkezését a perbeli szerződés megkötése után iktatta be a törvénybe a jogalkotó a 93/13. EGK tanácsi irányelv átültetése keretében hozott 2009. évi XXXI. tv-nyel, de az - a 2/2014. Polgári jogegységi határozat III.1. pontjában írtak szerint - a Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását, azaz 1994. május 1. napját követően kötött szerződésekre, így a perbeli fogyasztói szerződésre is irányadó.

Utal továbbá ezzel összefüggésben az ítéletábra az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ítéletében a 93/13. EGK irányelv értelmezésével kapcsolatban kifejtettekre, miszerint a hitelfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával olyan árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, ha az a pénznem, amelyben a jövedelmét kapja, leértékelődik.

Az 1959-es Ptk. 205. §-ának (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén - ide értve a deviza alapú szerződéseket is - a Hpt. 203. §-a akként konkretizálta, hogy a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. Az alperes által sem vitatottan a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan még nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást ugyanis nem feltétlenül kellett tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhetett a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően sem az egyedi szerződésnek, sem a szerződés részét képező ÁSZF-nek és Üsz.-nek sincs olyan pontja, amely a szerződés rendelkezései közé beiktatva tartalmazná az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást. A szerződés 7. és 10. pontja csupán utal arra, hogy a felperes kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, de azt, hogy ez ténylegesen megtörtént volna, a felperes tagadásával szemben az alperes képviselőjének általánosságban tett vallomása nem bizonyítja. Ennek megfelelően a továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy a szerződés rendelkezései alapján felismerhető volt-e a felperes számára az ügyletben rejlő árfolyamkockázat, azaz, hogy a forint árfolyamának svájci frankhoz képest kedvezőtlen változása esetén fizetési kötelezettségei megnövekednek.

Arra helytállóan hivatkozott az alperes, hogy a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagyszámú, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekből tájékoztatást kérjen. Nem ért egyet ugyanakkor az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára a szerződés rendelkezései alapján felismerhető volt az ügylet árfolyamkockázata, annak a törlesztő részletekre való hatása, továbbá, hogy az árfolyamkockázat teljes körűen őt terheli. Az ÁSZF elsőfokú bíróság által hivatkozott 4.1.3. pontja utal ugyan arra, hogy az adósnak árfolyam-különbözetet kell fizetnie, az árfolyam-különbözet fogalmát azonban sem ez a pont, sem az ÁSZF más rendelkezése nem határozza meg. Az ÁSZF alperes által hivatkozott pontjai közül a 4.1.4. pont a törlesztő részlet számítási módszerét tartalmazó matematikai képletet rögzíti, annak az a_k és a_0 tényezője az ún. aktuális, valamint bázis devizaárfolyamot jelenti. Önmagában azonban ebből a képletből egy megfelelő pénzügyi ismeretekkel nem rendelkező laikus fogyasztó számára a szerződés és az annak részét képező ÁSZF és Üsz. gondos áttanulmányozása alapján sem lehetett nyilvánvaló az, hogy fizetési kötelezettségei felső határ nélkül emelkedhetnek a forint gyengülése esetén. Lényeges ebből a szempontból az ÁSZF „Ügyleti kamatláb és a törlesztő részletek változása” címszó alatt szereplő 4.3. pontja és annak alpontjai, amelyek egyértelműen rögzítik, hogy az ügyleti kamatláb változása esetén automatikusan megváltozik a törlesztő részlet összege. Ezzel szemben sem az egyedi szerződésnek, sem az ÁSZF-nek nincs olyan kifejezett rendelkezése, amely azt rögzítené, hogy az árfolyam változása esetén változik a törlesztő részlet összege, és ezáltal a fogyasztó fizetési kötelezettsége. Az ÁSZF 4.1.3. pontja használja ugyan az árfolyam-különbözet kifejezést, önmagában azonban ebből nem állapítható meg a PJE határozat követelményeinek megfelelő tájékoztatás megtörténte.

Mindezt értékelve az ítéletábra meggyőződése szerint a szerződés szövegéből az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára nem volt egyértelműen felismerhető, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, és hogy ez a kockázat kizárólag őt terheli, mint ahogy az sem lehetett nyilvánvaló a számára, hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Mindennek következtében a szerződésnek azok az általános szerződési feltételei, amelyek alapján a forint gyengülése esetén a felperest a szerződéskötéskor kalkulálthoz képest többletfizetési kötelezettség terheli, a felperes számára nem voltak világosak és érthetőek, következésképpen azok tisztességtelenek.

Miután a fent kifejtettek szerint a felperes számára nem volt világos az ügyletből eredő árfolyamkockázat korlátlanúsága és realitása, az árfolyamkockázat reá telepítése teljes egészében tisztességtelen, vagyis a fogyasztó - a 93/13. EKG irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján - egyáltalán nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére. Tekintve ugyanakkor, hogy a deviza alapú konstrukció és az ebből adódó fogyasztót terhelő árfolyamkockázat a perbeli kölcsönszerződésnek lényeges, a főszolgáltatással szemben teljesítendő ellenszolgáltatás mértékét alapvetően befolyásoló eleme, az érintett szerződési kikötések érvénytelensége a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi.

A perbeli kölcsönszerződés nem vitásan az ún. DH törvények hatálya alá tartozik, következésképpen a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése értelmében az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-

A hatályossá nyilváníthatáshoz kapcsolódóan azonban a felek közötti elszámolás további bizonyítási eljárás lefolytatását teszi szükségessé, ezért az ítélet tábla a keresettel érvényesített jog fennállását, azaz a szerződés érvénytelenségét és az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét a Pp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította.

Dr. Szeghő Katalin sk.	Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.	Dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró

